

Václav Havel po propuštění z vězení
na snímku Liby Taylor z 1. července 1977
(foto: ČTK)

Muž bez tváře

Příběh prokurátora Františka Fremunda, který v roce 1977 řídil vyšetřování Václava Havla

PETR ZÍDEK

František Fremund (1927–2010) dozoroval v roce 1977 z pozice staršího prokurátora Generální prokuratury ČSSR vyšetřování členů Charty 77, kteří byli odsouzeni v procesu „Otto Ornest a spol.“. Jeho právní kariéra pokračovala i po roce 1989.

Na začátku roku 2017 vzbudil pozornost médií objev do té doby neznámého strojo-pisu Václava Havla, v němž zpola reportážním, zpola esejistickým stylem líčí vznik Charty 77 a své následné věznění.¹ Text o rozsahu 42 stran s rukopisnými opravami, jež objevil vnuk spisovatele, anglisty a Havlova přítele Zdeňka Urbánka (1917–2008) David Dušek v dědečkově pozůstalosti, vyšel nejprve v lednu 2017 jako neprodejný tisk Knižovny Václava Havla a poté byl spolu s několika dalšími později objevenými drobnějšími fragmenty na stejné téma vydán v publikaci *Václav Havel: Někam jsem to ukryl*.²

Ve svém textu Havel literární formou charakterizuje vyšetřovatele Státní bezpečnosti, kteří ho zatýkali a vyslýchali, svého prvního spoluvězně Ládu B. a také staršího prokurátora generální prokuratury JUDr. Františka Fremunda, jenž jeho případ dozoroval. Z pasáží, které jsou věnovány Fremundovi a dohromady zaujímají více než čtyři normostrany textu, je patrné, že jím byl fascinován. Zdůrazňuje, že prokurátor se svou fyziognomií i chováním velmi lišil od estébáků: nosil plnovous, podával mu ruku, mluvil uklidňujícím až povzbuzujícím dojmem, byl věcný a zdvořilý. Havel podrobně líčí svá čtyři setkání s Fremundem a nakonec přidává zobecňující pasáž, v níž si klade otázku, „*jaký je to vlastně člověk*“. Spekuluje o tom, zda je starý mládenec, nebo má rodinu a jak se k ní případně chová. Své přemítání uzavírá slovy, že ať je jakýkoli, „*jisté je, že na prokurátora se neobyčejně hodí: má schopnost důvěryhodnou a uklidňující formou sdělit člověku cokoliv. Umím si představit, že by mi před soudním tribunálem dokázal navrhnout trest smrti takovým způsobem, že bych se z jeho řeči zaradoval*“.³

Pozornost, jakou svému prokurátorovi Havel věnoval, bohužel nekorresponduje se zájmem, který tento muž vyvolal mezi historiky. Edice

připravená Michaelem Žantovským obsahuje i studii Petra Blažka, jenž na základě personálních spisů uložených v Archivu bezpečnostních složek popisuje kariéru příslušníků a jedné příslušnice Státní bezpečnosti (StB), kteří se v roce 1977 na vyšetřování Václava Havla podíleli.⁴ Františka Fremunda přitom zmiňuje pouze v jednom krátkém odstavci, v němž fakticky říká jen to, že „*na rozdíl od příslušníků StB není v archivech dostupná jeho personální dokumentace*“, a proto „*jeho služební kariéra zatím zůstává stranou*“.⁵ V poznámce pod čarou pak ještě připojuje hypotézu, že Fremundova kariéra „*patrně skončila na konci sedmdesátých let*“, což vyvozuje z faktu, že jeho jméno není zmíněno v žádném ze sdělení Výboru na obranu nespravedlivě stíhaných.⁶

PRAMENY JSOU K DISPOZICI

Tvrzení Petra Blažka naštěstí neodpovídá skutečnosti. Spisy Františka Fremunda se dochovaly v archivech minimálně čtyř různých institucí, přičemž ve třech z nich jsou badatelům přístupné. Doplňující materiály lze dohledat i v dalších archivech. Navíc není příliš složité najít jeho žijící rodinné příslušníky a další osoby, které ho znaly. Pramene, které jsou

1 ZÍDEK, Petr: Nový objev. Havlova reportáž o Chartě 77. *Lidové noviny*, 5. 1. 2017, s. 1–3.

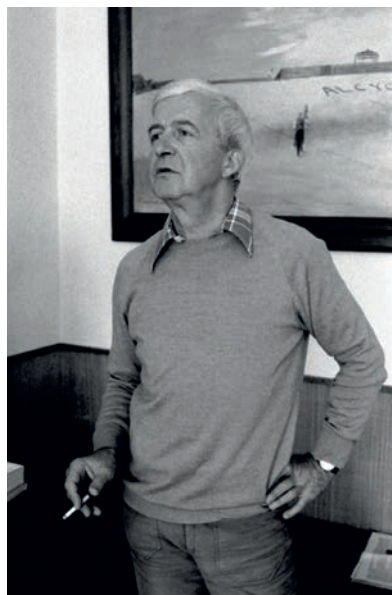
2 ŽANTOVSKÝ, Michael (ed.): *Václav Havel: Někam jsem to ukryl. Zápisky 77*. Knižovna Václava Havla, Praha 2021.

3 Tamtéž, s. 51.

4 BLAŽEK, Petr: ONI. Příslušníci a příslušnice tajné policie. In: tamtéž, s. 101–122.

5 Tamtéž, s. 105.

6 Tamtéž, s. 119, pozn. 16.

Spisovatel a překladatel Zdeněk Urbánek v době, kdy si u něj Václav Havel schoval strojepis své reportáže o vzniku Charty 77 (foto: ČTK / Liba Taylor)

národnost českou, stejně jako mateřskou řeč.

Jak dlouho Fremund pobýval ve své rodné obci, není jasné, v dotazníku z roku 1986 uvedl, že obecnou školu absolvoval v roce 1939 v obci Kvetoslavov na jižním Slovensku poblíž Šamorína.⁹ Vzhledem k tomu, že i touto vesnicí prochází důležitá železniční trať, je pravděpodobné, že tam byl Fremundův otec někdy po narození syna přeložen. Po vzniku Slovenského státu se rodina zřejmě musela vrátit do Čech, protože František Fremund uvedl, že se v letech 1942–1945 vyučil v učňovské obchodní škole v Hořovicích. Vzápětí studoval na střední ekonomické škole v Berouně, kde v roce 1949 maturoval.¹⁰

Po maturitě – přesněji od října 1949 do října 1951 – absolvoval František Fremund základní vojenskou službu. Z té doby se dochovaly jeho první dotazníky, které obsahují i popis jeho fyziognomie. Měřil mezi 177 a 182

centimetry, měl tmavě hnědé vlasy, hnědé oči, rovný nos, souměrná ústa, normální bradu a oválný obličej. Prvního října 1949 byl zařazen k 9. pěšímu pluku, absolvoval poddůstojnickou školu a větší část vojny strávil jako písař u výcvikového praporu v Ostrově nad Ohří. Do rubriky „povaha a mravní způsobilost“ jeho velitelé vyplnili „veselý, kamarádský, inteligentní, společenský“, zatímco k jeho vojenským způsobilostem uvedli „méně ukázněný“, nicméně „spolehlivý“. Dne 21. října 1951 byl propuštěn do zálohy v hodnosti svobodníka.¹¹

Již v dotaznících, které vyplňoval na vojně, udával jako bydliště Loděnici č. p. 197, kde pak žil až do stáří. Jedná se o skromný přízemní domek s obytným podkrovím, který si zřejmě postavili jeho rodiče po návratu ze Slovenska. Pozoruhodné také je, že se tehdy hlásil k římskokatolickému náboženství.¹²

k dispozici, umožňují zhruba popsat Fremundovu kariéru a částečně i jeho soukromý život. Stále nicméně zůstává mnoho otázek nevyjasněných a také se nepodařilo získat žádnou jeho fotografii.

František Fremund se narodil dne 10. listopadu 1927 v obci Vieska, která je od roku 1951 součástí města Turčianske Teplice. Jeho rodiči byli Josef Fremund (nar. 10. července 1898) a Aurelia⁷, roz. Šoralová (nar. 1. října 1899). Otec byl zaměstnancem Československých státních drah původem ze západních Čech, matka pocházela z Turčianských Teplic.⁸ Navzdory nepochybné slovenské národnosti své matky uváděl František Fremund ve všech dostupných dotaznících

Přízemní domek v Loděnici, kde žil František Fremund téměř celý život, nijak nenaznačuje, že ho obýval vysoce postavený právník (foto: Petr Zídek)

7 Její křestní jméno se objevuje i ve formě Zlatana nebo Zlatica.

8 *Ministerstvo obrany Slovenskej republiky, Vojenský archív – centrálna registratúra (Trnava)* (MO SR VA-CR), Evidenční list k vojenské knížce serie C, číslo 841 981, Fremund František.

9 *Archív Poslanecké sněmovny PČR (APSPČR)*, osobní spis Fremund František, osobní dotazník, 5. 8. 1986 (za významnou pomoc při získání těchto materiálů děkuji kolegům Petru Dvořáčkovi a Luboši Kokešovi).

10 Tamtéž.

11 *MO SR VA-CR*, Evidenční list k vojenské knížce serie C, číslo 841 981, Fremund František; kmenový list; záznam o službě.

12 Tamtéž.

NA PROKURATUŘE

Od října 1951 do června 1955 studoval František Fremund Právnickou fakultu Univerzity Karlovy v Praze. Bohužel jeho výkaz o studiu není k dispozici s ohledem na ochranu osobních údajů.¹³ Nedá se tedy zjistit jeho prospěch ani to, zda studium uzavřel titulem JUDr., který později používal, nebo jen jako promovaný právník, jak by naznačoval evidenční list k jeho vojenské knížce.¹⁴ Již v době studií se Fremund oženil s Evou Fraňkovou (nar. 7. června 1930), která pocházela z Loděnice, kde žil. První a jediný potomek, dcera Ivana, se jim však narodil až o téměř deset let později.¹⁵

V padesátých letech minulého století si absolventi vysokých škol nemohli svobodně volit své zaměstnání, ale dostávali takzvané umístěnky. Ty ve spojení s navazující profesní přípravou pracovníků justice vytvářely systém, v němž bylo pro právníky velmi obtížné změnit jednou daný směr pracovní kariéry.¹⁶ František Fremund dostal 20. května 1955 umístěnku na pozici právního čekatele v obvodu správy ministerstva spravedlnosti při Krajském národním výboru (KNV) v Praze, kam nastoupil 1. srpna téhož roku. O čtyři měsíce později byl převeden jako právní čekatel do oboru prokuratury a vzápětí přidělen s funkčním platem ve výši 1 200 Kčs měsíčně k okresní prokuratuře v Říčanech.¹⁷ Umístění absolventa do širší oblasti jeho bydliště bylo možné považovat za výsadu – svou roli mohla hrát protekce, fakt, že byl Fremund ženatý, i prostá náhoda.¹⁸

Na Okresní prokuratuře v Říčanech pobyl Fremund jen šest týdnů a 30. ledna 1956 byl přidělen

Václav Havel o Františku Fremundovi

První setkání

Možná už v pondělí [17. ledna 1977] – ale spíš asi až v úterý – přišel na můj výslech (vyslýchali mě tehdy denně) statný muž s bohatým plnovousem. Hned jsem pochopil, že to není estébák – nejen proto, že estébáci nenosí plnovousy, ale především proto, že to nebyl estébák typem [...]. Vyšetřovatelé okamžitě uctivě povstali, on se k nim choval dost přezíravě, mně ale podal ruku, což mě dost překvapilo. Představil se mi jako „starší prokurátor generální prokuratury Dr. Fremund“. Všichni jsme usedli a přichází se ujal slova. Mluvil vážně, věcně, souvisle, v jeho hlase bylo dokonce až cosi uklidňujícího, ne-li přímo povzbuzujícího. Měl ke mně kratší proslov, v němž mi oznámil, že na mne uvalil vazbu. Pak stručně vysvětlil, proč ji uvalil. Zhruba řekl, že se na mne – jako mluvčího Charty – obrací mnoho zahraničních novinářů – a lze očekávat, že se jich na mne bude obracet stále více – a já se prý ve svých výrocích trochu zaplétám – a lze se nadít, že se budu zaplétat stále víc – a tak prý bude pro mne lepší, když budu prozatím od toho všeho uchráněn, abych se eventuálně nezapletl příliš, což by bylo pro mne velice hloupé zvlášť proto, že ti novináři si mé výroky často špatně vykládají, ba že je mnohdy i překrucují tak, že nakonec vyznívají proti republice. Moji trestnou věc by zajisté bylo možné vyšetřovat na svobodě, ale je v mém i obecném zájmu, abych už dál nepokračoval, čehož má práve dosáhnouti vazba, kterou na mě uvalil. Pak se mne ptal, zda znám své obvinění a zda se chci k němu do jeho protokolu vyjádřit.

Já jsem řekl něco v tom smyslu, že § 98 [trestního zákona] předpokládá, že člověk jednal z nepřátelství k socialistickému společenskému a státnímu zřízení, ale že já se necítím být žádným nepřítelem a že jsem byl v tom, co jsem dělal, veden naopak snahou přispět k nápravě poměrů.

Dr. Fremund řekl, že to tam psát nemusíme, protože jsem to už řekl ve svých předchozích protokolech, a zeptal se mě, zda mám ještě něco.

Já jsem řekl, že mé obvinění mne viní ze styku s jakýmsi blíže neurčenými nepřátelskými centrály, ale že já žádné takové styky nemám.

Dr. Fremund řekl, že to tam psát nemusíme, protože jsem to už také řekl ve svých předchozích protokolech.

Pak mi dal podepsat papír, který měl před sebou, a já ho podepsal, čímž jsem vzal na vědomí, že na mne uvalil vazbu. Potom se mne přátelským tónem zeptal, jestli mám nějaká přání, nějaké potřeby nebo nějaké stížnosti. Já rychle nevěděl, co bych řekl, až pak – nemýlím-li se – jsem požádal o to, zda by mi sem žena mohla přinést nějaké knihy.

Dr. Fremund řekl, že mne bohužel musí zklamat, ale že obviněný má nárok pouze na četbu knih z vězeňské knihovny.

Pak vstal, podal mi ruku, vyšetřovatelé opět uctivě povstali, Dr. Fremund se jich zeptal, kde najde Horáka, a jeden vyšetřovatel poposkočil ke dveřím, že ho k Horákovi odvede. Oba odešli.

Zdroj: ŽANTOVSKÝ, Michael (ed.): *Václav Havel: Někam jsem to ukryl. Zápisky 77*, s. 48–50.

13 Osobní sdělení vedoucího Archivu Univerzity Karlovy Petra Cajthamla autorovi, 16. 2. 2022.

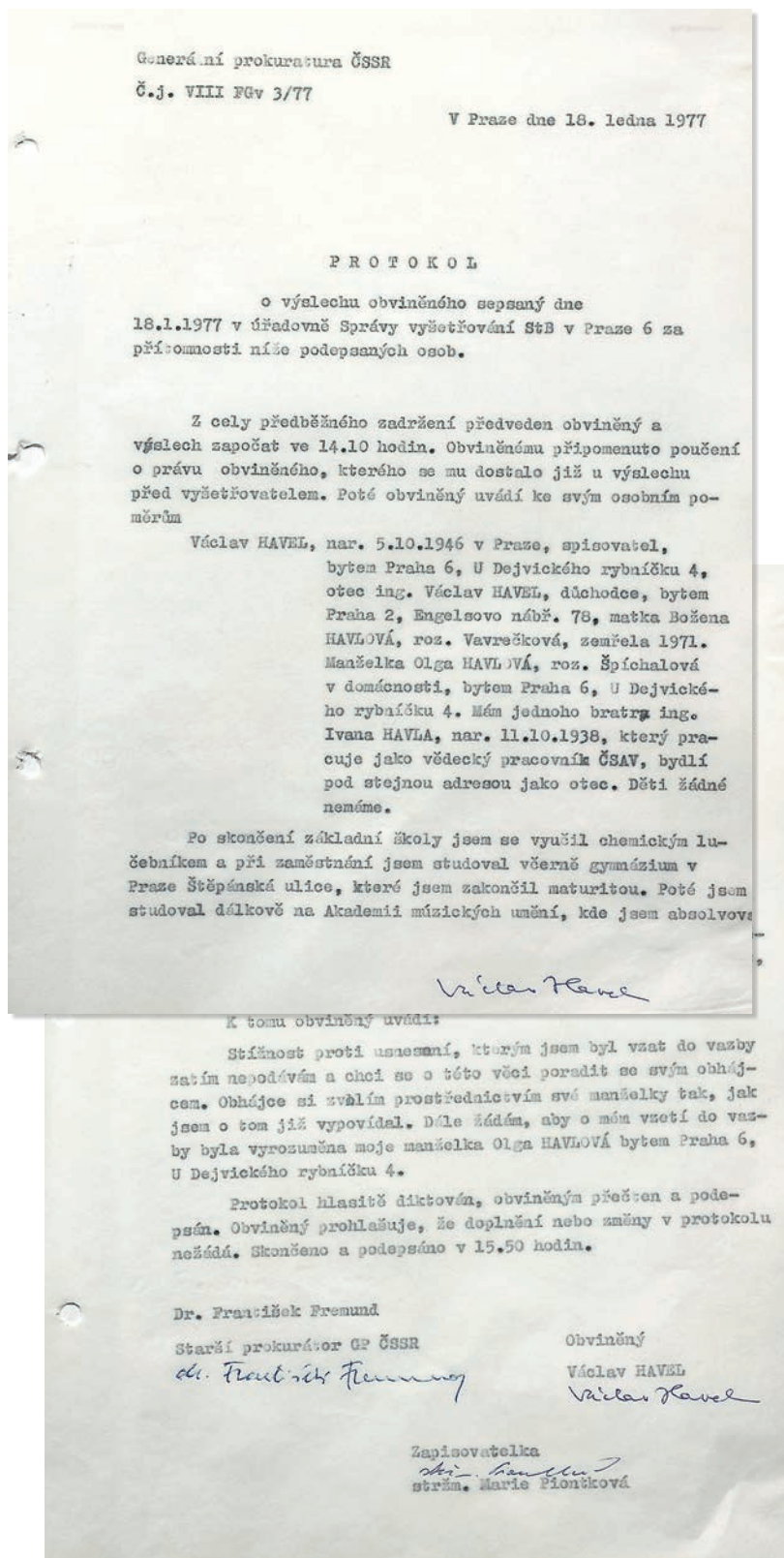
14 Na tomto dokumentu, jenž byl průběžně doplňován, je titul JUDr. u jeho jména tužkou přeškrtnut a opraven na „promovaný právník“.

15 APSPČR, osobní spis Fremund František, osobní dotazník, 5. 8. 1986. V dotazníku je bez dalších podrobností uvedeno, že jeho manželka pracuje v podniku Cementárny a vápenky Praha, závod Loděnice.

16 Téma umístěnek nebylo dosud v historiografii podrobněji popsáno. Základní údaje viz KNAPÍK, Jiří – FRANC, Martin a kol.: *Průvodce kulturním děním a životním stylem v českých zemích 1948–1967*. Academia, Praha 2011, sv. II. (P–Ž), s. 984–985.

17 *Národní archiv* (NA), f. Generální prokuratura, Fremund František, Spr 4824/55-PAM (za vyhledání spisu děkuji Aleně Šimánkové).

18 Srov. KNAPÍK, Jiří – FRANC, Martin a kol.: *Průvodce kulturním děním a životním stylem v českých zemích 1948–1967*, sv. II (P–Ž), s. 984–985.

První a poslední strana protokolu z výslechu Václava Havla, který vedl starší prokurátor Generální prokuratury ČSSR František Fremund (repro: ABS)

k Okresní prokuratuře v Kutné Hoře. Zřejmě se zde rychle zapracoval a osvědčil, protože již 7. května byl pověřen správou této prokuratury v době nemoci okresního prokurátora Antonína Králíka. V červnu téhož roku mu skončila čekatelská praxe, přičemž obdržel výborné hodnocení: „Výsledky jeho práce na okr. prokuraturách svědčí o tom, že dovede již pracovat zcela samostatně a zodpovědně. V práci je uvážlivý, rozhodný a důsledný.“ K 31. červenci 1956 byl ustanoven prokurátorem Okresní prokuratury v Kladně. Na místě vydržel jen zhruba devět měsíců a pak ho čekal další kariérní vzestup: 1. března 1957 byl jmenován vyšetřovatelem u Krajské prokuratury v Praze.¹⁹

Pozoruhodným aspektem této rané fáze Fremundovy kariéry je fakt, že nebyl členem komunistické strany. To bylo v době, kdy na prokuraturách dominovali absolventi Právnické školy pracujících, pro něž byla právě politická aktivita nejvýznamnějším faktorem jejich vzestupu z dělnické třídy do justice, něco krajně neobvyklého.²⁰ Kandidátem KSČ se František Fremund stal až v roce 1958 a plným členem o dva roky později.²¹

K podrobnějšímu rozboru Fremundova profesního života od sklonku padesátých do poloviny sedmdesátých let nám chybějí prameny. Víme jen to,

19 NA, f. Generální prokuratura, Fremund František, Spr 4824/55-PAM.

20 Srov. např. LATA, Jan: Prokuratura. In: BOBEK, Michal - MOLEK, Pavel - ŠIMÍČEK, Vojtěch: Komunistické právo v Československu. Kapitoly z dějin bezpráví. Masarykova univerzita - Mezinárodní politologický ústav, Brno 2009, s. 848-891; ZÍDEK, Petr: Příběh herečky. Dělnická prokurátorka Ludmila Brožová a její svět. Dokořán, Praha 2010, s. 26-31.

21 NA, f. KSČ-ÚV, členská kartotéka.

že do konce března 1970 působil na Krajské prokuratuře v Praze a pak přešel na Generální prokuraturu České socialistické republiky, kde zastával post vedoucího sekretariátu generálního prokurátora. Zde vydržel do listopadu 1975, kdy nastoupil na Generální prokuraturu ČSSR jako starší prokurátor.²² A právě v této funkci ho v první polovině roku 1977 zažil Václav Havel a další signatáři Charty 77.

STOPA HUMORU

Komunistický režim se nakonec rozhodl autory, organizátory, mluvčí a signatáře Charty 77 nekriminalizovat, aktivisté však byli vystaveni ze strany úřadů mnohostranné šikaně, dehonestující mediální kampaní a tlaku na vystěhování (akce „Asanace“). Někteří ze signatářů pak byli stíháni za jiné věci: to byl nakonec i případ Václava Havla, jenž byl obviněn a nakonec i odsouzen na 14 měsíců s podmíněčným odkladem za to, že se spolu s Otou Ornestem, Jiřím Ledererem a Františkem Pavlíčkem podílel na odeslání pamětí poválečného ministra spravedlnosti Prokopa Drtiny do zahraničí.²³

Z dochovaného spisu Státní bezpečnosti je patrné, že ze dvou prokurátorů Generální prokuratury ČSSR, kteří dohlíželi na vyšetřování osob, z nichž byla vytvořena skupina „Otto²⁴ Ornest a spol.“, JUDr. Františka Fremunda a JUDr. Jaromíra Prokopa, hrál významnější úlohu druhý z nich. V dokumentech je uváděn jako vedoucí speciálního odboru a na rozdíl od Fremunda prováděl i prověrky spisů a zasílal pracovníkům StB pokyny k dalšímu směru

Václav Havel o Františku Fremundovi

Druhé setkání

K Dr. Fremundovi celkově: během svého pobytu na Ruzyni jsem se s ním setkal celkem čtyřikrát a všechna tato setkání měla společnou jednu základní věc: že mi pokaždé oznámil něco špatného, ale zároveň to pokaždé udělal takovým způsobem, že mě to setkání jaksí potěšilo, uklidnilo, povzbudilo, ne-li přímo rozjařilo, že zkrátka vždycky vyvolalo jakési chvilkové rozjaření v celkovém šeru, v němž jsem na Ruzyni žil. Já přitom dobře věděl, že tento muž mi nikdy nemůže dobrou zprávu přinést, ale přesto – je to téměř nepochopitelné – jsem vždy znovu propadl onomu uklidňujícímu dojmu, kterým na mě působil.

Naše druhé setkání: 4. března se náhle rozletěly dveře cely, můj spoluvězeň i já jsme vyskočili do pozoru, načež v doprovodu velitele věznice vstoupil on. Hned mi podal ruku, jak bylo jeho zvykem – tam pochopitelně člověku nikdy nikdo ruku nepodává, už to samo je tedy něco svátečního, jakýsi pozdrav z jiného, lidštějšího světa – a pak se mne účastně zeptal, jak se mám a jestli mi něco neschází. Jelikož mi scházelo úplně všechno a jelikož jsem věděl, že ať řeknu cokoli, stejně mi nepomůže, nevěděl jsem opět, co mám říct, až jsem se posléze zeptal, jestli bychom nemohli dostávat pět knížek na týden místo dosavadních tří. On řekl: „Chápu, máte tu dlouhou chvíli.“ Slíbil, že se na to zeptá. Znovu mi podal ruku a odešel. Knihy jsme samozřejmě nedostali, což jsem samozřejmě očekával. Přesto jsem měl z jeho návštěvy vyloženě radost!

Třetí setkání

Třetí setkání: 14. dubna. Začátek týž. Pak mi oznámil, že mi prodloužil vazbu, protože vazební důvody trvají. Učebnici angličtiny, o niž jsem žádal, mi sice moje žena poslat nemůže, ale on řekne vyšetřovateli, aby mi ji koupil. Divil se, že dostáváme stále jen tři knihy (pak jsme jich jednou skutečně dostali pět). Celkový dojem: byl jsem jeho návštěvou potěšen a povzbuzen.

Zdroj: ŽANTOVSKÝ, Michael (ed.): Václav Havel: Někam jsem to ukryl. Zápisky 77, s. 50.

vyšetřování.²⁵ František Fremund vedl u všech obviněných protokolární výslechy, zamítal jejich stížnosti a žádosti o propuštění z vazby – vazbu rovněž uvaloval a rušil. Nevíme ale, zda a případně do jaké míry se v rámci generální prokuratury podílel na celkové strategii postupu vůči

chartistům. Jeho role jistě nebyla zcela marginální, o čemž svědčí třeba i to, že Václav Havel svůj kající dopis z 6. dubna 1977, v němž sliboval, že pokud bude propuštěn, vyvaruje se veškeré „činnosti, která by mohla být kvalifikována jako trestná“ – čehož později horce litoval –, adresoval

22 APSPČR, osobní spis Fremund František, osobní dotazník, 5. 8. 1986.

23 Ota Ornest byl odsouzen k nepodmíněnému trestu ve výši 3,5 roku (po veřejné sebekritice byl omilostněn), Jiří Lederer dostal tři roky, které si odseděl, František Pavlíček vyvázl rovněž s podmínkou. Srov. např. KAISER, Daniel: *Disident. Václav Havel 1936–1989*. Paseka, Praha - Litomyšl 2009, s. 124–128, 140–141. ŽANTOVSKÝ, Michael: *Havel*. Argo, Praha 2014, s. 195–203.

24 Ota Ornest (1913–2002), původním jménem Otto Ohrenstein. StB ve svých materiálech uvádí podobu jména Otto Ornest, kterou měl tento režisér, herec a dramaturg zřejmě uvedenu v osobních dokladech.

25 *Archiv bezpečnostních složek* (ABS), sb. Správa vyšetřování StB – vyšetřovací spisy (V-MV), vyšetřovací spis a. č. V-32021 MV, GP ČSSR, čj. VIII FGv-003/77-181, 18. 2. 1977, podepsáno dr. Prokop.

generálnímu prokurátorovi: „*k rukám dr. Fremunda*“.²⁶ Evidentní je jen to, že Fremund viditelnou část své práce konal s noblesou a nadhledem, čímž se výrazně vymykal z prostředí zavilých estébáků. Povšiml si toho nejen Václav Havel, ale i Ludvík Vaculík.

Spisovatel a signatář Charty 77 Ludvík Vaculík se v druhé polovině ledna 1977 stal terčem perfidní tiskové kampaně, během níž byly v časopise *Ahoj na sobotu* a dalších médiích otištěny fotografie, na kte-

Fremund viditelnou část své práce konal s noblesou a nadhledem, čímž se výrazně vymykal z prostředí zavilých estébáků

řých byl zachycen nahý spolu se svou tehdejší milenkou Zdenou Erteltovou.²⁷ Snímky, pořizené samotným Vaculíkem, zabavila StB při domovní prohlídce u spisovatele již 26. dubna 1975 a v září 1976 ho jimi začala vydírat: pokud neemigruje nebo nepřestane s „protistátní činností“, fotografie nejen zveřejní, ale také budou jejich autora stíhat za výtržnictví (na některých snímcích leží Vaculík a Erteltová nazí na hrobě).²⁸

Ludvík Vaculík se bránil tím, že redakci časopisu *Ahoj na sobotu* vyzval k opravě údajů, podal stížnost proti domovní prohlídce, která u něj byla vykonána 6. ledna 1977 a během níž mu byly zabaveny další citlivé fotografie, a zároveň 26. ledna 1977 podal ve věci trestní oznámení na generální prokuraturu na majora Martinovského,²⁹ který se odnětím věci podle spisovatele dopustil zneužití pravomocí a vydírání.³⁰ Na usnesení generální

prokuratury z 2. února, kterým František Fremund zamítl výše zmíněnou stížnost s argumentem, že domovní prohlídka byla zákonná a zabavené věci nesouvisející s „trestnou činností“ byly vráceny,³¹ pak Vaculík reagoval další stížností, v níž píše: „*Vidím nové a další porušení zákona v tom, co se stalo od té doby: neoprávněně odňaté věci jsou v jakémsi speciálním intrikačním oddělení zpracovávány pro hanobící relace a články. Ukazuje se, že to byl pravý účel domovních prohlídek. Byl to vpád do soukromí, při němž kořist nahrnutá do ranců byla pak v jakémsi doupěti probírána a hodnocena z hlediska zneužitelnosti. Byl, páni prokurátoři, vyvinut, pod vašim dohledem, nový druh teroru! Kdo za to odpovídá? Žádám o odpověď na tuto otázku: Mám chodit po Praze a fackovat v redakcích duševní mrzáčky, nebo se mě zastanete? Účinkují zákony také v můj prospěch, nebo svolujete k tomu, abych si ke svému právu pomohl bez vaší pomoci?*“³²

Na Vaculíkovu stížnost odpověděl František Fremund obratem: „*Vaše písemné podání z 21. 2. 1977 bylo posouzeno jako podnět k vrácení odňatých věcí při domovní prohlídce z 6. 1. 1977, které Vám doposud nebyly ve smyslu § 80 tr[estního] ř[ádu] vráceny. Podnět proto postupujeme k dalšímu opatření vyšetřovateli Správy vyšetřování StB,*

Osobní snímky Ludvíka Vaculíka a jeho milenkou Zdeny Erteltové zabavila StB během domovní prohlídky ve spisovatelově bytě. Po zveřejnění Charty 77 se fotografie objevily v tehdejším tisku s komentáři, že autor „kontrarevolučního pamfletu“ Dva tisíce slov je vášnivým vyznavačem morální zvrácenosti, exhibicionismu a perverze. (repro: archiv Ludvíka Vaculíka)

26 HRON, Jan: *Perzekuce Václava Havla. Dopisy a dokumenty z let 1968–1989*. Knihovna Václava Havla, Praha 2015, s. 134–140.

27 BLAŽEK, Petr – SCHOVÁNEK, Radek: *Prvních 100 dnů Charty 77. Průvodce historickými událostmi*. Academia, Praha 2018, s. 241–242.

28 *Archiv Ludvíka Vaculíka* (v držení rodiny, neuspořádáno), sl. „Charta 77, Ahoj 1977, korespondence, dokumenty. Strojopis nadepsaný Skutečností, 8. 2. 1977, vlastnoručně podepsaný Ludvíkem Vaculíkem.

29 Jedná se o krycí jméno příslušníka StB Vladimíra Maturovy. Viz BLAŽEK, Petr: *ONI. Příslušníci a příslušnice tajné policie*, s. 112–115.

30 *Archiv Ludvíka Vaculíka* (v držení rodiny, neuspořádáno), sl. „Charta 77, Ahoj 1977, korespondence, dokumenty. Strojopisný opis.

31 Tamtéž, Usnesení GP ČSSR, sp. zn. VIII FGV 2/77-130, Praha 2. 2. 1977.

32 Tamtéž, stížnost pro porušení zákona adresovaná Generální prokuratuře ČSSR, Praha 21. 2. 1977, vlastnoručně podepsáno Ludvíkem Vaculíkem.

kteřý je příslušný ve věci rozhodnout. Pokud se domáháte informace, jak máte postupovat ve Vaší věci, případně žádáte stanovisko k Vašemu zamýšlenému postupu, obraťte se na kteroukoliv advokátní poradnu, jelikož poradenská činnost v právních otázkách přísluší advokacii.“³³

Ludvík Vaculík svou zkušenost s difamační kampaní zpracoval v lednu a únoru 1977 ve dvou fejetonech. Ve druhém zmiňuje i Františka Fremunda. „Jinak já jsem, když mě zrovna něco nerozčilí, proti pomstám. Pro náležitou odpověď jsem, to ano. Důstojnou, klidnou. Nebo také prudkou, ale důstojnou. Těž klidná a jízlivá odpověď se mi líbí, to jest například taková, jakou mi dal dr. Fremund z generální prokuratury, když jsem mu položil písemně otázku: ‚Mám chodit po Praze a fackovat v redakcích mrzáčky, nebo se mě zastanete?‘ Odpověď zněla: ‚Pokud se domáháte informace k vašemu zamýšlenému postupu, obraťte se na kteroukoliv advokátní poradnu...‘ To se mi líbí, protože v tom se, jestli se nemýlím, projevuje stopa humoru.“³⁴

DO ČESKÉ NÁRODNÍ RADY

František Fremund propustil Václava Havla z výkonu vazby 21. května 1977. O dva měsíce a jeden týden později opustil prokuraturu a k 1. srpnu nastoupil do právního oddělení Kanceláře České národní rady (ČNR). Časová shoda těchto dvou událostí vyvolává nutně otázku: odešel František Fremund po více než dvaceti letech z prokuratury, protože se dále nechtěl podílet na perzekuci disidentů? – Na její zodpovězení nám bohužel chybějí hodnověrné prameny. Je ale dosti nepravděpodobné, že by si inteligentní muž, v jehož životě můžeme nalézt mnoho drobných distancí od tehdejšího systému, neuvědomil, že

Václav Havel o Františku Fremundovi

Čtvrté setkání

Čtvrté setkání: 20. května se mnou sepisoval propouštěcí protokol. Já byl přesvědčen, že pravidlo bude konečně porušeno a že má radost ze setkání s ním bude mít věcnou oporu v dobré zprávě, kterou přináší: vždyť mě přišel propustit z vězení! Omyl: přinesl mi zprávu, která byla zradující: že ministerstvo vnitra bude mé propuštění veřejně komentovat. Hned jsem pochopil, co má ministerstvo vnitra za lubem [...]. Struktura našich setkání tedy nejenže zůstala zachována, ale vystoupila naopak ven ve své dosud nejprůzračnější podobě: na jedné straně radostná atmosféra propuštění, vyšperkovaná z jeho strany dokonce dvěma malými projevy suchého humoru – tedy tradičně uklidňující a povzbuzující povrch – a na druhé straně zničující podstata, totiž oznámení věci, která se měla stát pro mne něčím horším než celé ty čtyři měsíce na Ruzyni.

To byl přesně on. Zůstal sám sebou až do konce.

Často jsem si kladi otázku, jaký je to vlastně člověk. Z celého toho anonymního soukolí bezpečnosti a justice se přeci jen trochu vymyká – ten plnovous – ty nepatrné náběhy k suchému humoru (konstatoval je u něho i Vaculík v jednom svém fejetonu) – to uklidňující fluidum, které z něj vyzrahuje. Přitom ale v něm vlastně žádná skutečná lidská vřelost není; je jen věcný, odměřený, úřední. Jaký je asi doma? Nevím proč, ale nemůžu se zbavit pocitu, že není-li starým mládencem, pak jistě jako manžel nebo otec patří k těm podivínským domácím tyranům, kteří mají spoustu malých zvláštností a speciálních obyčejů, jež musí jejich nejbližší bez odmluv respektovat a pro které je třeba nenávidět. Ale zároveň zcela podléhají jakémusi chladnému kouzlu jejich osobnosti, takže neexistuje prakticky naděje na vzpouru. Je-li ženatý, přesto má nepochybně v povaze některé rysy starých mládců: sobecké lpění na svých obyčejích, neschopnost být někomu skutečně partnerem. Nevím, třeba jsou tyhle mé dohady úplně falešné, třeba to je naopak bodrý veselý kumpán, třeba je dokonce pod pantoflem, třeba to je velký donchuán. Ale ať už je doma jakýkoli, a ať je vůbec jakýkoli, jistě je, že na prokurátora se neobyčejně hodí: má schopnost důvěryhodnou a uklidňující formou sdělit člověku cokoli. Umím si představit, že by mi před soudním tribunálem dokázal navrhnout trest smrti takovým způsobem, že bych se z jeho řeči zaradoval.

Zdroj: ŽANTOVSKÝ, Michael (ed.): Václav Havel: Někam jsem to ukryl. Zápisky 77, s. 50–51.

disidenti – odvolávající se na mezinárodní pakty o lidských právech podepsané i Československem – jsou „v právu“ a trestní stíhání některých z nich je ryze účelové.

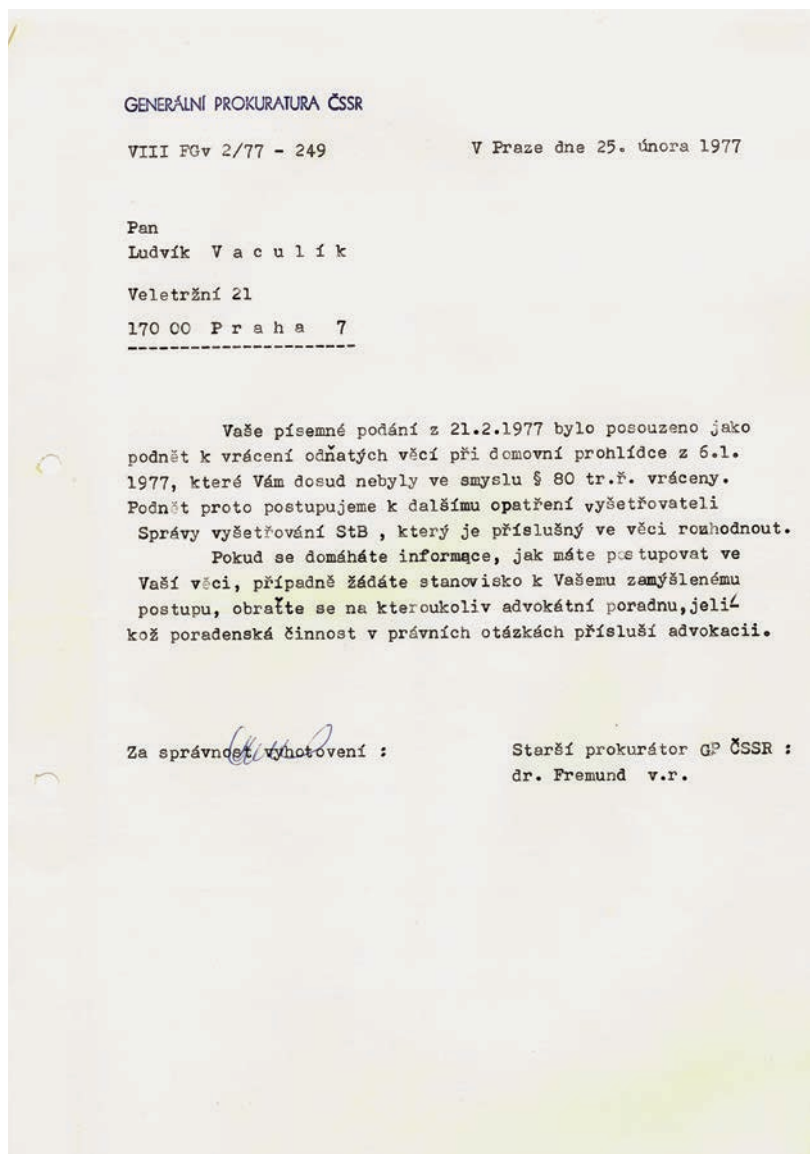
Podle Fremundovy dcery Ivany byl jeho odchod z prokuratury motivován

finančně a také tím, že z postu právního experta v aparátu zastupitelského sboru mohl ovlivnit tvorbu zákonů, zatímco na prokuráturaže je musel jen aplikovat.³⁵ Obojí jistě mohlo hrát svou roli: František Fremund v Kanceláři České národní rady

33 Tamtéž, GP ČSSR sp. zn. VIII FGv 2/77-249, Praha 25. 2. 1977.

34 VACULÍK, Ludvík: *Komu patří pomsta?*, 25. 2. 1977 – viz <http://csds.cz/cs/g6/4187-DS.html> (citováno k 19. 5. 2022). První fejeton nazvaný *Vyjďte doktoru práv dr. h. c. vyšel 27. 1. 1977*. Viz BLAŽEK, Petr – SCHOVÁNEK, Radek: *Prvních 100 dnů Charty 77*, s. 251, 254, 255.

35 Telefonický rozhovor autora s Ivanou Boučkovou, roz. Fremundovou, 18. 4. 2022. Paní Boučková odmítla poskytnout pro tento článek fotografii svého otce.

Dopis Františka Fremunda Ludvíku Vaculíkovi, v němž spisovatel šikanovaný Státní bezpečností a vystavený dehonestující kampani v tisku nalezl „stopu humoru“ (repro: archiv Ludvíka Vaculíka)

rekonstruovat z torza jeho osobního kádrového spisu. Tak jako v mnoha dalších institucích a podnicích, byly i v Kanceláři České národní rady v prosinci 1989 zrušeny zásady „kádrové a personální práce“. Což v praxi znamenalo především to, že kádrové materiály shromažďované po celá desetiletí byly předány osobám, na které byly vedeny, čímž byly většinou nenávratně ztraceny pro pozdější bádání historiků.³⁹ Konkrétně Františku Fremundovi

František Fremund propustil Václava Havla z výkonu vazby 21. května 1977. O dva měsíce a jeden týden později opustil prokuraturu.

bylo v prosinci 1989 předáno 7 dotazníků, 8 životopisů, 10 pracovních-politických hodnocení a 19 různých spisů, o jejichž obsahu se můžeme jen dohadovat. Ve složce zůstaly jen mzdové výměry, materiály týkající se pracovní doby, refundace dovolené, přídávků na dítě, několik marginálií a jeden – zřejmě přehlédnutý – dotazník z roku 1986. Vyplývá z nich, že František Fremund denně dojížděl do úřadu z Loděnice autobusem, kvůli čemuž musel několikrát žádat o posun začátku pracovní doby na dřívější hodinu.⁴⁰ Pozoruhodný je také dopis vedoucího kanceláře RSDr. Jaromíra Cholevy, kterým v září

od počátku pobíral plat 5 200 Kčs měsíčně.³⁶ To byl v té době více než dvojnásobek průměrné mzdy.³⁷ O necelé dva roky později se navíc stal vedoucím právního oddělení Kanceláře ČNR a plat mu byl zvýšen na

5 600 Kčs.³⁸ Plat staršího prokurátora Generální prokuratury ČSSR však jistě nebyl výrazně nižší.

Fremundovu kariéru v čele právního (později legislativního) oddělení Kanceláře ČNR můžeme jen zhruba

36 APSPČR, osobní spis Fremund František, osobní referent finančnímu oddělení Kanceláře České národní rady, čj. 22/77, 1. 8. 1977.

37 Ta byla podle Českého statistického úřadu 2 462 Kčs měsíčně - viz <https://www.czso.cz/documents/10180/35067255/1100251539.pdf/afd4b303-aa1d-42f6-a1e8-8bab1b3f58ae?version=1.1> (citováno k 19. 5. 2022).

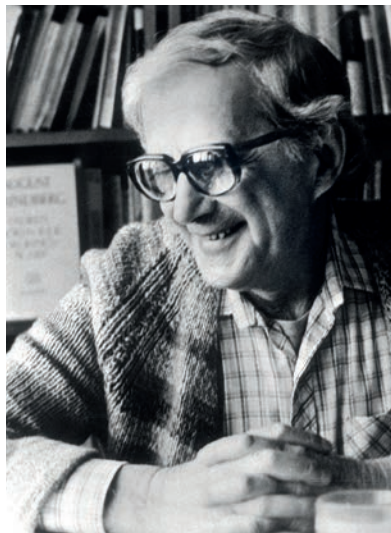
38 APSPČR, osobní spis Fremund František, čj. 1536/1980, 29. 9. 1980.

39 Tato zřejmě velmi rozšířená praxe se zatím nedočkala adekvátního historického zpracování.

40 APSPČR, osobní spis Fremund František.

1987 intervenoval u náměstka ředitele okresní správy spojů, aby Fremundovi byla vyřízena žádost o zřízení telefonní stanice v místě bydliště.⁴¹

O jisté nonkonformitě Františka Fremunda v rámci tehdejšího mocenského systému svědčí i to, že se stal vůbec prvním funkcionářem, který oficiálně odpověděl na podání Charty 77. Šlo o dopis Charty 77 z 24. června 1987 Federálnímu shromáždění, České národní radě a Obvodnímu národnímu výboru v Praze 6 se žádostí o vyšetření vraždy číšníka v pražské restauraci, které se měl dopustit příslušník StB. František Fremund odpověděl za Českou národní radu dopisem adresovaným mluvčímu

Literární kritik Josef Vohryzek, který se v roce 1987 dočkal první oficiální odpovědi státní instituce na podání Charty 77 (foto: ČTK)

Charty 77 Josefu Vohryzkovi. „K Vašemu podání z 24. června 1987 sdělujeme, že ústavněprávní výbor České národní rady je podrobně informován o skutečnostech, ke kterým došlo 18. května 1987 v restauraci „Studentská“ v Praze 6–Dejvicích, i o postupu příslušných státních orgánů v této věci. Provedená opatření pokládáme za zcela dostatečná. Důvody k dalším opatřením jsme neshledali. Za Kancelář České národní rady JUDr. František Fremund.“⁴²

Bývalí spolupracovníci, které se podařilo objevit, vzpomínají na Františka Fremunda jako na tichého a nekonfliktního muže. „Myslím, že poradil i v osobních právních záležitostech spolupracovníkům, pokud byl požádán,“ píše dlouholetý politopadový vedoucí Kanceláře České národní rady a později Kanceláře Poslanecké sněmovny Parlamentu ČR Petr Kynštetř. Bývalý vedoucí organizačního odboru Kanceláře ČNR Jiří Botur si Fremunda vybavuje jako „docela příjemného kolegu a kamaráda“, který byl velmi kolegiální, i když se příliš nesvěřoval se soukromými věcmi. O tom, co dělal před nástupem do Kanceláře ČNR, prý nikdy nemluvil.⁴⁴

Do důchodu František Fremund odešel k 31. prosinci 1991. I nadále ale pro kancelář ČNR externě pracoval, do úřadu docházel jen občas, měl problémy s chůzí. V roce 1997 sdílel kancelář s budoucím soudcem Nejvyššího soudu Pavlem Horňákem. Před ním se prý nikdy nezmínil o tom, že by se podílel na vyšetřování Václava Havla.⁴⁵ Stejně tak o této věci údajně nikdy nehovořil před rodinou,⁴⁶ a to

ani po roce 1989, což je – pokud je to pravda – přinejmenším zvláštní. Podle jeho dcery také není příliš přiléhavá Havlova charakteristika Fremunda, když se domýšlel, že „patří k těm podivínským domácím tyranům, kteří mají spoustu malých zvláštností a speciálních obyčejů, jež musí jejich nejbližší bez odmluv respektovat“. Její otec prý byl velmi milý a měl zcela běžné koníčky: houbaření, zahrádku a výlety.⁴⁷

František Fremund pracoval jako právní poradce pro Kancelář Poslanecké sněmovny Parlamentu České republiky na dohody o pracovní činnosti do konce června 2004. Zabýval se především ústavním právem, zákonem o jednacím řádu Poslanecké sněmovny a vnitřními předpisy Kanceláře Poslanecké sněmovny.⁴⁸ Zemřel 4. prosince 2010.⁴⁹

PETR ZÍDEK (1971), historik, novinář, šéfredaktor časopisu *Paměť a dějiny*. Zabývá se zejména československou zahraniční politikou vůči zemím třetího světa a dějinami

české společnosti ve 20. století. Vydal např. životopisy prokurátorky Ludmily Brožové-Polednové (*Příběh herečky*. Dokořán, Praha 2010), Hany Benešové (*Neobyčejný příběh manželky druhého československého prezidenta*. Universum, Praha 2014) a spisovatelky Oldry Sedlmayerové (*Utajená láska prezidenta Masaryka*. Universum, Praha 2017). Jeho poslední prací jsou vzpomínky Karla Hrubého (*Věřil jsem v budoucnost*. Torst, Praha 2022).

41 Tamtéž, 25. 9. 1987. Zmíněný náměstek Jan Sedláček pak o necelý měsíc později odpověděl, že vzhledem k jiným naléhavým úkolům nemůže „potvrdit termín, kdy bude přihláška realizována“. Okresní správa spojů Beroun KČNR, TP 3668/87, Beroun 19. 10. 1987.

42 Viz <http://www.csd.s.cz/cs/g6/3958-DS.html> (citováno k 19. 5. 2022).

43 E-mail Petra Kynštetřa autorovi, 15. 1. 2022.

44 Telefonický rozhovor autora s Jiřím Boturem, 1. 2. 2022. Za zprostředkování kontaktu děkuji Martině Lustigové.

45 E-mail Pavla Horňáka autorovi, 19. 4. 2022.

46 Telefonický rozhovor autora s Ivanou Boučkovou, roz. Fremundovou, 18. 4. 2022.

47 Tamtéž.

48 Informace poskytnutá PSP ČR na základě zákona č. 106/1999 Sb. dne 18. 5. 2022, č. j. PS 2022/9839.

49 Telefonický rozhovor s Ivanou Boučkovou, roz. Fremundovou, 18. 4. 2022.